է զուտ Հայկական գիւղ, որի բնակիչները Ճամխալի[1]) ժամանակ և սրանից էլ առաջ՝ գաղթել են և ցրուել են զանազան կողմեր, թողնելով միայն մի քանի տուն, որոնց ներկայումս յիշում են մօտ 60 տարեկան ծերունի թուրքերը[3])։

«Այդ ծերունիներից մինը ասաց ինձի, որ իւր պատանեկութեան ժամանակ բնակում էին միայն մի քանի Հայեր. նա միայն կարողացաւ անունները յիշել. — Խաչատուր, Իւան (Յովհաննէս), Փուղոս (Պօղոս), Աթուշ (Յարութիւն), Խազար (Ղազար) . . . ։

Դրանք էլ ժամանակի ընթացքում անյայտանալով մնում է միայն Խաչատուրը, որն և իւր ամբողջ կեանքը նուիրում է անտէր մնացած սուրբ Գրիգորիսի մատուռի ծառայութեանը։ Վերջինս եւս մեռնում է խորին ծերութեան մէջ և վերջանում է Մօլլա Խալիլի Հայ ազգաբնակութիւնը։

«Խաչատուրը թաղուած է մատուռի հիւսիսային կողմը. նրա վրայ ձգուած տապանաքարի վրայ կարդացինք հետեւեալը։

«Այս սուրբն ծառայող Խաչատուր Աղախգալով. 1857 թ. սեպտ. 20ին»։

Ուրեմն 33 տարի է, որ Մօլլա Խալիլը զրկուել է Հայ ազգաբնակութիւնից։

«Բայց ինչի՞ են այժմ թուրքեր բնակւում, և ինչի՞ հայի գիւղի անունը Մօլլա Խալիլ է։

«Ես թուրքերէն չիմանալով, խնդրեցի Տէր հօրը, որ այդ մասին հարցնէ ծերունի թուրքերին, ծերունիներն ասացին, որ յիշեալ գիւղը զուտ հայկական էր, և այն ժամանակ և ոչ մի թուրք չկար։ Ըրջակայ ամենամօտիկ գիւղերից մինի թուրքերը տեսնելով որ հայերը գաղթում են, նրանց կալուածները

1)Ճամախլը 70 տարի յառաջ Տաղստան Բիւրայի և նորայ շրջակայքի գաւառաց իշխող Խանն էր։

2)Մօլլա Խալիլից գաղթած Հայերը. ինչպէս ասացին մեզ, Դ.գլարի մօտ մի գիւղ են հիմնել եւ իրենց նախնական գիւղի անունով կոչել են Մօլլա Խալիլ.